

RAADSVOORSTEL:

2007-2008

Ons kenmerk: RO 07.1473190

Registratienummer : GR 07.

Ingekomen op :

Onderwerp: Sanering afvalwaterlozing woonschepen

Groningen,

Aan de raad,

Historie.

In 1996 heeft een adviesbureau in opdracht van ons college een onderzoeksrapport opgesteld over de sanering van ongezuiverde lozingen van woonschepen. Aanleiding was het "Beheersplan waterkwaliteit" van de provincie Groningen. Als optie hierin wordt genoemd om de woonschepen op een rioleringsstelsel aan te sluiten. In 2002 heeft uw raad echter besloten de woonschepen vooralsnog niet op de riolering aan te sluiten. De kosten, in 2001 geraamd op ca. € 10 miljoen, wogen niet op tegen het te halen milieurendement. Nu echter zijn de kosten door technische en juridische ontwikkelingen een stuk lager geworden, namelijk ca. € 4 miljoen.

In het door de gemeenteraad vastgestelde Groninger RioleringsPlan 2003-2007 (GRP) is aangegeven dat er voor de woonschepen apart beleid ontwikkeld dient te worden. Voor de eventuele uitvoering van deze sanering is eind 2003 in samenwerking met de provincie Groningen, de waterschappen Hunze & Aa's en Noorderzijlvest en de woonschipbewoners een project gestart. Dit project, genoemd "Adaptief Waterkwaliteitsspoor", had tot doel alternatieven voor het aansluiten van woonschepen op een afvalwatervoorziening te onderzoeken. Dit project is uitgevoerd door een adviesbureau met behulp van een focusgroep en is gesubsidieerd door de Stichting Toegepast Onderzoek Water (STOWA). Vooruitlopend op de resultaten van dit onderzoek is in het GRP een bedrag van € 2 miljoen gereserveerd voor de zorgplicht woonschepen.

Het overleg in de focusgroep met de beide waterschappen en het woonschepencomité heeft geleid tot principeafspraken over aanpak over en waarop de afvalwaterlozing van woonschepen in de stad in overeenstemming met de regelgeving gebracht zou kunnen worden. Afgesproken is dat de ongezuiverde lozing van de bestaande schepen op het oppervlaktewater zoveel mogelijk beëindigd zal worden. Daarbij moet de oplossing tegen de laagst maatschappelijke kosten gerealiseerd worden. In 2006 is met de deelnemers van deze groep afgesproken dat de gemeente en de beide waterschappen dit voorstel verder praktisch, financieel en organisatorisch zouden uitwerken.

Inmiddels bepaalt ook de nationale wetgeving dat met ingang van 2009 schepen niet langer rechtstreeks op het oppervlaktewater mogen lozen. Daarom is dit het moment om het afvalwaterprobleem van de woonschepen in de stad Groningen duurzaam op te lossen. Sinds het begin van dit jaar staat dit onderwerp weer nadrukkelijk op de agenda in besprekingen die wij met de beide waterschappen gevoerd hebben. In dit overleg hebben alle partijen aangegeven het probleem van de ongezuiverde lozingen van woonschepen op te willen lossen en zich hiervoor maximaal in te spannen. Het nu voorliggende voorstel is de uitkomst van dit overleg.

Doelstelling sanering afvalwaterlozing woonschepen.

De circa 430 woonschepen in de stad Groningen lozen het afvalwater ongezuiverd op de stadswateren. Sanering van deze lozingen is nodig. Het treffen van voorzieningen valt onder de zorgplicht van de gemeente. Volledige aansluiting op de riolering is de beste oplossing, maar daarmee zijn aanzienlijke kosten gemoeid. Alle woonschepen voorzien van een IBA is goedkoper. Dat wordt evenwel door de gemeente Groningen, de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest en de provincie Groningen beschouwd als een minder goede oplossing dan riolering. De gemeente en de beide waterschappen zijn vervolgens op zoek gegaan naar een betrouwbare en duurzame oplossing, waarbij tegen voor alle partijen aanvaardbare kosten het milieu in voldoende mate wordt beschermd.

Ontwikkelingen en overwegingen.

- In de gemeente Groningen liggen ca. 430 woonschepen. Daarvan kunnen ca. 50 worden beschouwd als varende schepen, ca. 380 woonschepen hebben een vaste ligplaats aan de wal;
- de lozingen van de woonschepen vallen onder het Lozingenbesluit Wet Verontreiniging Oppervlaktewater huishoudelijk afvalwater en hadden formeel al op 1 januari 2005 gesaneerd moeten zijn;
- de gemeente heeft op grond van de Wet Milieubeheer de zorg voor de doelmatige inzameling en het doelmatige transport van afvalwater. Die zorgplicht geldt ook voor de woonschepen. Voor het buitengebied geldt ten aanzien van de gemeentelijke inspanningsverplichting een ondergrens van ca. € 8.000,-- per perceel;
- de binnenkort te wijzigen Wet Milieubeheer (via de nieuwe "Wet gemeentelijke watertaken") geeft de gemeente de mogelijkheid om de zorgplicht in te vullen door IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater) in plaats van riolering, mits deze blijkens het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) voor het milieu een zelfde graad van bescherming bieden en door of namens de gemeente worden beheerd;
- de waterschappen zijn bevoegd gezag op basis van het Lozingenbesluit WVO huishoudelijk afvalwater (wordt geactualiseerd tot het Besluit lozing afvalwater huishoudens) en dienen er derhalve op toe te zien dat de lozingen worden gesaneerd conform de geldende eisen;
- op grond van dit Besluit worden ook de lozingen vanuit de recreatievaart aan banden gelegd: vanaf 1 januari 2009 mag het toiletwater van de recreatievaart niet meer worden geloosd;
- de waterschappen zijn daarom van mening dat ook de lozingen van de woonschepen op dat moment gesaneerd behoren te zijn;

- de gemeente, de waterschappen en de provincie beschouwen IBA's in vergelijking met riolering als een minder goede oplossing. Desalniettemin beschouwen zij het in deze situatie verantwoord IBA's toe te passen als de aanleg van riolering (financieel) niet haalbaar is. Een afgewogen combinatie van een riolering en gemeentelijke IBA's wordt gezien als een doelmatige invulling van de zorgplicht;
- daarbij wordt het saneren van de lozingen van varende schepen als apart deelproject beschouwd, omdat dat veel meer dan de woonschepen met een vaste ligplaats om maatwerk vraagt en aansluiting op riolering geen optie is;
- de waterschappen zijn bereid financieel bij te dragen in de kosten van aansluiten van woonschepen op de riolering, omdat die kosten (gemiddeld € 12.000,-- per woonschip) uitgaan boven de algemeen geldende minimale gemeentelijke inspanningsverplichting voor de aanleg van riolering van € 8.000,-- per woning/woonschip en bovendien het toepassen van riolering de noodzakelijke inspanning van het waterschap op het vlak van toezicht en handhaving aanzienlijk beperkt;
- de waterschappen dragen niet bij in de kosten van IBA's, omdat die kosten (gemiddeld € 5.000,-- per woonschip) liggen beneden de algemeen geldende gemeentelijke inspanningsverplichting voor de aanleg van riolering van € 8.000,-- per woning/woonschip;
- een bijdrage van de woonschipbewoners in de kosten van het project wordt niet haalbaar geacht. In de rioolrechtverordening wordt namelijk het oppervlaktewater, waarop zij lozen, als riool aangemerkt, waardoor zij nu reeds rioolrecht betalen. Zij kunnen in die zin hun lozing als gesaneerd beschouwen. Het moeten verbeteren van de huidige situatie is daarmee een probleem van de gemeente geworden;
- bij vervanging van een schip zal via aanpassing van de woonschepenverordening worden geëist dat het nieuwe schip al over voorzieningen ten behoeve van de inzameling van het afvalwater beschikt. Dit is ook van toepassing bij het realiseren van nieuwe ligplaatsen.

Participatie belanghebbenden.

De bewoners van de woonschepen hebben vanaf 2004 geparticipeerd in het project "Adaptief waterbeheer" van de STOWA om de mogelijkheden voor alternatieve oplossingen aan te dragen. Dit heeft geresulteerd in een proef waarbij een drietal IBA's op drie varende schepen zijn geïnstalleerd. De wet- en regelgeving is ondertussen veranderd en er bestaat nu de mogelijkheid om zowel riolering als IBA's op een schip toe te passen.

Het uitvoeringsproces dat moet leiden tot de sanering van ongezuiverde lozingen van de woonschepen, wordt zodanig ingericht dat we de bewoners van de woonschepen betrekken. In dit proces wordt gezocht naar een gezonde balans tussen haalbaarheid en aanvaardbaarheid. Hierbij wordt contact gezocht met het Woonschepencomité en het Woonschepenhavencomité. Alle bewoners zullen door middel van een brief op de hoogte worden gebracht. Tevens zal er een bewonersavond georganiseerd worden, waarin over het te volgen proces en de doelstelling gediscussieerd kan worden. De bewoners en de gemeente gaan een gezamenlijke inspanningsverplichting aan om tot een geaccepteerde oplossing te komen, waarbij de ongezuiverde afvalwaterlozingen van de woonschepen worden gesaneerd.

Project sanering ongezuiverde lozingen woonschepen.

De gemeente Groningen saneert de afvalwaterlozingen van de woonschepen en de varende schepen in de stad Groningen vóór 1 januari 2009, zijnde het tijdstip waarop ook de lozing van het toiletwater van de recreatievaart niet langer is toegestaan.

De sanering wordt verdeeld in twee deelprojecten (die overigens wel tegelijkertijd worden uitgevoerd):

- A. het saneren van de lozingen van de ca. 50 varende schepen;
- B. het saneren van de lozingen van de overige ca. 380 woonschepen.

Deelproject A: de varende schepen (ca. 50 stuks).

De gemeente Groningen saneert de lozingen van de varende schepen door het toepassen van op de situatie toegesneden oplossingen. Eventuele IBA's worden alleen door de gemeente beheerd indien dat doelmatig is;

- bij varende schepen is riolering geen optie; daarvoor komen alleen individuele oplossingen in beeld;
- de totale projectkosten worden geraamd op € 250.000,--;
- de waterschappen vinden het treffen van maatregelen voor de varende schepen een gemeentelijke zaak en dragen niet bij in de kosten;
- de kosten voor de gemeente worden geraamd op € 250.000,--.

Deelproject B: de woonschepen met een vaste ligplaats (ca. 380 stuks).

- De gemeente Groningen saneert de lozingen van de 380 woonschepen met een vaste ligplaats door aanleg van een mix van riolering en IBA's: riolering als het haalbaar is en een gemeentelijke IBA als riolering niet haalbaar is. Uitgangspunt is 70% riolering (266 woonschepen) en 30% IBA's (114 woonschepen). Uit onderzoek van de gemeente Groningen is gebleken dat deze verhouding realistisch is. Ervaringscijfers van vergelijkbare projecten in het land bevestigen dit;
- de gerealiseerde IBA's worden door de gemeente Groningen beheerd;
- de totale projectkosten worden geraamd op € 3.762.000,--;
- de waterschappen leveren een financiële bijdrage van € 1.500,-- per op de riolering aangesloten woonschip, mits er tenminste ca 70 % van de woonschepen wordt aangesloten. De waterschappen dragen niet bij in de investeringskosten van de IBA's;
- de bijdrage van het waterschap Hunze en Aa's komt op € 1.500,-- per op de riolering aangesloten woonschip met als maximum 182 stuks * € 1.500,-- = € 273.000,--;
- de bijdrage van het waterschap Noorderzijlvest komt op € 1.500,-- per op de riolering aangesloten woonschip met als maximum 84 stuks * € 1.500,-- = € 126.000,--;
- de investeringskosten voor de gemeente Groningen worden geraamd op € 3.762.000,-- – (€ 273.000,-- + € 126.000,--) = € 3.363.000,--.

Een raming van de kosten en de verdeling ervan over gemeente en waterschappen staat op de volgende bladzijde in tabel 1 vermeld.

Tabel 1 Kosten en kostenverdeling Gemeente en Waterschappen

Kostenopzet	Gemeente Groningen		Hunze en Aa's	Noorderzijlvest
	deelproject A	deelproject B		
Totaal aantal woonschepen (geen recreatievaart)	430		294	136
Deelproject A: sanering lozingen varende schepen				
Aantal varende schepen	50		34	16
Kosten IBA's 50 à € 5.000	€ 250.000			
Bijdrage waterschappen in kosten IBA's:	€ -		€ -	€ -
Totale kosten deelproject A	€ 250.000		€ -	€ -
Deelproject B: sanering lozingen schepen met vaste ligplaats				
Aantal schepen met vaste ligplaats		380	260	120
Aansluiten op riolering 70 %		266	182	84
Aansluiten op IBA 30 %		114	78	36
Kosten riolering 266 à € 12.000		€ 3.192.000		
Kosten IBA's 114 à € 5.000		€ 570.000		
Kosten exclusief bijdrage waterschappen		€ 3.762.000		
Bijdrage waterschappen in kosten riolering per woonschip € 1.500				
Maximale bijdrage waterschappen in kosten riolering		€ 399.000	€ 273.000	€ 126.000
Bijdrage waterschappen in kosten IBA's:		€ -	€ -	€ -
Totale kosten deelproject B		€ 3.363.000	€ 273.000	€ 126.000
Totale projectkosten		€ 3.613.000	€ 273.000	€ 126.000
Gemiddelde kosten deelproject A	€ 5.000		€ -	€ -
Gemiddelde kosten deelproject B		€ 8.850	€ 1.050	€ 1.050
Gemiddelde kosten totaal		€ 8.402	€ 929	€ 926

In het door uw raad op 31 maart 2004 vastgestelde Groninger Rioleringsplan 2003 t/m 2007 is € 2 miljoen opgenomen voor het voldoen aan de zorgplicht van de gemeente. Dit omvat het aanbieden van een rioolaansluiting op de wal/kade. Om de sanering van de afvalwaterlozingen van woonschepen succesvol te laten verlopen, waarbij de waterschappen, gemeente en woonschipbewoners gezamenlijk uitvoering geven aan de sanering, wordt aan uw raad gevraagd een aanvullend krediet van € 1.762.000,-- extra beschikbaar te stellen. De waterschappen dragen gezamenlijk € 399.000,-- bij, waardoor de investeringskosten uitkomen op € 3.363.000,--. Dit bedrag wordt gedekt uit de sanering van de riolering. Deze financiële ruimte is reeds in het huidige Groninger Rioleringsplan te vinden en heeft dus geen gevolgen voor het rioolrecht.

Begrotingswijziging 2007						
Betrokken dienst(en)	RO/EZ					
Raadsvoorstel	Sanering afvalwaterlozingen woonschepen					
Incidenteel / Structureel	Incidenteel					
Soort wijziging	Investering					
Financiële begrotingswijziging	Lasten	Baten	Saldo	Dotatie - Reserve	Onttrekking + Reserve	Saldo
7.16 Riolering (sanering vaste ligplaats) [jaarschijf 2005]	2.000.000	2.000.000	-			-
7.16 Riolering (sanering varende schepen) [jaarschijf 2007]	250.000	250.000	-			-
7.16 Riolering (sanering vaste ligplaats) [bijdrage derden]	399.000	399.000	-			-
7.16 Riolering (sanering vaste ligplaats) [jaarschijf 2007]	1.363.000	1.363.000	-			-
Totalen begrotingswijziging	4.012.000	4.012.000	-	-	-	-

Wij stellen u voor te besluiten:

- I. een krediet beschikbaar te stellen van € 4.012.000,-- (exclusief BTW) voor de sanering van de afvalwaterlozing van woonschepen;
- II. dit te dekken uit de jaarschijf GRP 2005 (€ 2.000.000,--), bijdragen derden (€ 399.000,--) uit de jaarschijf GRP 2007 (€ 250.000,--) en jaarschijf GRP 2007 (€ 1.363.000,--);
- III. de gemeentebegroting 2007 dienovereenkomstig te wijzigen.

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

De burgemeester,

De secretaris,

Jacq. Wallage.

H.P. Bakker.